

delo življenje

5

olok
gijngilois

2

gijngilois

glasilo tovarne alpinia ziti

8 oto

ALPINA PRAZNUJE SVOJO 20. LETNICO. ČLANI KOLEKTIVA,
SPOMINJAJMO SE, DELALI SMO IN SE TRUDILI. NAŠA VOLJA
IN PRIZADEVANJE SE NAJBOLJŠE ZRCALITA V PRETEKLOSTI.

IZ PREPROSTE ROČNE DELAVNICE SE JE RAZVILA SODOBNA
INDUSTRIJA. DVAJSET LET DELAMO ČEVLJE, POZNAJO IN
CENIJO JIH DOMA IN V ŠIRNEM SVETU. S PROSTOVOLJNIM
DELOM SMO ZAČELI, RAZUMELI ZAHTEVE RAZVOJA IN SE
MEHANIZIRALI, ŠIRILI PROSTORE, USPOSABLJALI, IZOBRA
ŽEVALI IN TRISPEVALI V DRUŽBENI STANDARD.

ZA VELIKE USPEHE VSEM SKUPAJ ISKRENE ČESTITKE.

IZ PRETEKLOSTI SE VRNIMO V PRIHODNOST ! VELIKE SO
SPREMEMBE. NAŠA DRUŽBA SI JE POSTAVILA DOSLEDNO RAZ
VOJNO PCT. NAJLEPŠA ČESTITKA IN ŽELJA ALPINI ZA BO
DOČNOST BODI ENOTNA OBVEZA VSEH ČLANOV KOLEKTIVA ZA
NADALJNJE PRIZADEVANJE IN VESTNO DELO.

SAMOUPRAVNI ORGANI

SKOZI ČAS

Več kot sto let je minilo, ko se je v Žireh pričela razvijati čevljarstva obrt.

V začetku so izdelovali obutev na zelo primitiven način. Izdelki pa so zaradi dobre kvalitete hitro zasloveli, saj so si utrli pot daleč v Panonsko nižino, na Hrvaško in v Bosno. Ta obrt se je močno razvila po prvi svetovni vojni. Združenje obrtnikov v Žireh je registriralo nad šestdeset samostojnih čevljarstev. Vsi skupaj so zaposlovali cca 200 delavcev. V času, ko je svet zajela gospodarska kriza, je bil najboljši prizadet mali obrtnik. Združevali so se v zadrage, nekateri so se zaposlili kot delavci, nekaj pa se jih je tudi izselilo. Le redkim je uspelo, da so se obdržali. Ideja, da bi se vsi združili v močno gospodarsko enoto, je bila živa že vse od leta 1900, zaradi političnih razmer in splošne sebičnosti pa ni uspela.

Druga svetovna vojna je prinesla velike spremembe v miselnosti, poleg tega pa je gospodarska izčrpanost kraja pripomogla, da so bili ljudje bolj vneti za združitev. Kljub temu pa so se pojavile skupine močnejših in šibkejših. Z intenzivnim prepričevanjem je uspelo združiti vse pozitivne

sile v eno gospodarsko enoto "ČEVLJARNA ŽIRI", z. z. o. j. To podjetje je v kratkem zaposlilo vso presto delovno silo kraja. Da bi čim prej izpopolnili vrzel, katero je napravila vojna v kadrih, smo v začetku pomladi 1946 ustanovili vajeniško šolo za čevljarje. Delavnice zadrage so bile razstresene po hišah, zato se je vodstvo odločilo zgraditi stavbo, v kateri bi se lahko zaposlilo do 500 delavcev.

Priprave za gradnjo so bile v teku, gradbenega dovoljenja pa na več vlog nismo mogli dobiti. Zato je šla oktobra leta 1946 delegacija v Ljubljano na ministrstvo. V delegaciji so bili Kopač Pavel, Oblak Janez in Govekar Vinko, katere je sprejel minister za industrijo in rudarstvo Slovenije tov. Franc Leskešek. Pojasnili smo zadevo in Leskešek je dejal: "Zadružniki, stopite v državni sektor in zgradili bomo tovarne, katere boste tudi sami upravljali, dali bomo kredit, zadružne vloge članov pa bomo v celoti izplačali." Čeprav smo na tej peti naleteli na razne ovire, smo na izrednem občnem zboru 21. januarja 1947 sklonili, da stopimo iz zadružnega v državni gospodarski sektor. Sredi februarja je bila na Glavni direkciji za usnjarstvo konferenca. Na konferenci so objavili, naj v enem tednu vložimo prošnjo, koder referentura na investicijski kredit. Prošnji je treba priložiti idejni načrt in predračun. Z glav -

nim direktorjem tov. Štuci - nom in glavnim inženirjem tov. Kalinom smo se dogovorili, da nam bodo nudili strokovno pomoč. Še isti dan so prišli v Žiri tov. Jelko Rant, ing. Burja in tov. Nanca Štorova, ki so izvršili za državni sektor formalni prevzem. S tov. Rantom smo se pogovorili o načelnih vprašanjih gradnje tovarne. Tov. Jožetu Gantarju smo zaupali izdelavo idejnega načrta, predračun pa je izdelal tov. Karel Berčič. Gradnjo tovarne so nam v kratkem času načelno odobrili. Za projektanta je bil izbran ing. Dušan Blagajna. Pod njegovim vodstvom je Jože Gantar izdelal in pripravil načrte. V drugi polovici aprila so delavci gradbenega podjetja "Projekt" Kranj začeli z izkopi in gradnja tovarne se je pričela.

Koncem aprila smo prejeli od Ministrstva za industrijo odločbo, s katero je ČEVLJARNA Žiri postala pravno veljavno državno podjetje. Kmalu zatem je bila preimenovana v TOVARNO ŠPORTNIH ČEVLJEV ŽIRI, par let pozneje pa v tovarno čevljev ALPINA.

Te dni pred 20 leti je tekel čas važnih odločitev, nato sledi 20 let naporov kolektivov in samoupravnih organov ter uspešna rast ALPINE in kraja. Še večji napor pa so potrebni, da Alpina ostane to kar je, utrdi industrijski značaj in se razvija naprej.

Ob tem jubileju kolektiv AL-

PINE iskreno čestitam

Vinko Govekar

KAMEN PRI KAMNU PALAČA...

Zima 1946/47. Že več dni močno sneži. Avtobusi so se unakni - liv garaže, v prometu so ostale samo še sani.

Tred upravnim poslopjem Tovarne športnih čevljev Žiri, ki se je pred kratkim preimenovala iz zadružnega podjetja ČEVLJARNA Žiri, se je ustavila konjska vprega. Izstopili so trije premočeni in premaženi potniki in pchiteli v tople pisarne. Bili so predstavniki Glavne direkcije usnjarske industrije IRS.

Ko so se Jelku Rantu ogreli udje, nam je začel vneto pripovedovati, da nam bo verjetno odobrena gradnja tovarniškega poslopja, če bomo v dveh dneh predložili Ministrstvu za industrijo kratko tehnološko študijo z idejnim gradbenim osnutkom. Ponavljam, v dveh dneh! Bili so časi hitrih akcij.

Tak je bil naš gradbeni začetek. Republiška planska komisija je kmalu nato izdala odločbo, da se v Žireh zgradi tovarna športnih čevljev z dnevno zmogljivostjo 600 parov pri pretežno ročnem načinu dela. Določila je tudi velikost ob-

jekta in višino denarnih sredstev, za izvršitev planske naloge pa je zadolžila gradbeno podjetje PROJEKT Kranj.

Prve večje ovire so nastopile že pri ugotavljanju nosilnosti tal. Razmočen teren proti koncu februarja in visoka talna voda nista dala dobrih rezultatov. Iskali smo rešitev na parcelah v smeri proti Novi vasi in proti Dobračevi, če bi nam predlagano lokacijo odklonili. Tudi pri izdelavi načrtov se je zataknilo. Projektivni zavod LRS nam bi moral izdelati celoten elaborat, vendar bi lahko to storil šele jeseni. Kaj pa sedaj? Časa nismo smeli izgubljati, saj bo bila investicijska tla zelo spolzka, ker so se številni predstavniki prizadevali, da bi gradnjo industrije prenesli na njihovo področje. Zmagala je pčeno samociativa. Direktor Vinko Govekar me je zadležil, naj kot zastopnik investitorja in zunanji sodelavec projektivnega zavoda v pospešenem

tempu izdelam tehnološki in arhitektonsko-gradbeni del projekta. To je omogočilo, da smo že proti koncu aprila zasadili prvo lopato. Udarniške roke pridnih čevljarjev so priskočile na pomoč poklicnim gradbinčcem in v prvi polovici avgusta 1948 je bil popolnoma dovršen glavni objekt, vratarnica ter pomožna skladišča z mehanično delavnico in garažami. PROJEKT svojo obvezo izpolnil v petih 17 mesecih.

Gradnja je stala približno 16,000.000 takratnih dinarjev, lesena oprema (vozički, stelaže, mize, garderobne omare in slično) pa nekaj nad 1 milijono dinarjev. Usnjarska direkcija nam je brezplačno odstopila nekaj čeških šivalnih strojev in sekalnih strojev, ostala oprema pa je bila prenešana iz bivših obrtniških obratov.

Pri slavnostni otvoritvi tovarne je minister za industrijo Slovenije dr. Marijan Breclj v prisotnosti zveznega ministra za industrijo Franca Leskeške-Luke simbolično izročil ključ tovarne predstavniku delavstva tov. Pavlu Kopaču.

Jože Gantar

PREGLED RAZVOJA PODJETJA V PRETEKLIH 20 LETIH

Naše podjetje se lahko prišteva kot industrijski obrat med mlajšo industrijo s staro večletno obrtniško tradicijo.

V minulih 20 letih je v male katerem drugem industrijskem podjetju nastalo prav toliko sprememb kot ravno v ALPINI. Naše podjetje je v tem času dalo vso razvojno pot čevljarstvu od ročnega do industrijskega načina dela in to v času razvoja celotnega gospodarstva v pčojnih letih.

Temeljni kamen sedanje ALPINE je bil postavljen že leta 1945 z ustanovitvijo čevljarske za druge. Takrat sta bila organizacija in način dela strogo obrtniška. Delalo se je v manjših obrtnih delavnicah, ki so bile raztresene po vseh Žireh. Namesto strojev smo razen nekaj pomožnih strojev uporabljali šila, kladiva ter delali na kolenih. V prvem povojnem letu pač ni bilo druge možnosti. Nabavljali smo lahko le stare rabljene stroje, kateri so bili na razpolago v našem kraju.

Druga faza razvoja se je začela s formalno ustanovitvijo industrijskega podjetja "Tovarne športnih čevljev" v letu 1947. Leto dni kasneje smo se že preselili v novo tovarniško poslopje, v katerem še danes obratujemo. Poslopje je bilo grajeno za takratne prilike za kapaciteto največ 600 parov težke obutve. Po takratnem planu naj bi naše podjetje izdelovalo samo gojzer šivane in ročno zbito obutev. Za tak proizvodni program je bilo v novem poslopju delo organizirano v glavnem ročno, vendar že po polindustrijskem načinu. Za pomožne operacije smo že imeli na razpolago nekaj strojev, dočim smo ključne operacije še vedno opravljali ročno. Delo je bilo že razdeljeno po fazah tako, da so se tudi delavci pri ročnih operacijah specializirali za določeno delo. Pri uvedbi dela po fazah je bilo največ odpora in po-

mislekov pri gojzer šivani obutvi. Delavci so z veliko nejevoljo sprejeli to reorganizacijo, ker so se bali prevelikega napora pri šivanju pod platov in okvirjev. Pri realizaciji omenjene delitve dela je bil takratni operativni vodja pokojni Naglič Ignac upornejši od delavcev in je uspel izpeljati zastavljeni program. Planske obveze podjetja so bile tako velike, da jih po starem načinu dela in brez vključitve novih delavcev ni bilo mogoče realizirati. Nove delavce je bilo na ta način veliko lažje in hitreje vključiti v proizvodnjo, ker so le ti delali na enostavnejših operacijah. Izvežbani, kvalificirani in visokokvalificirani delavci so prevzeli delo na ključnih fazah, katere so bile bolje plačane. Na ta način so bili zadovoljni tudi kvalificirani delavci, kateri so prej skeptično gledali na reorganizacijo, ker so na ta način, sicer z večjim naporom, le dosegli boljše zasluzke.

Če se spomnimo na prvo povojno plansko leto, ko se je vse gospodarstvo odvijalo iz enega centra, moramo priznati, da je bilo takrat kljub povojnim težavam vsled pomanjkanja materialov za proizvodna podjetja lažje, ker so bila operativno vodena po strogo postavljenem planu. Za našo vejo je bil operativni, upravni in politični organ GLAVNA DIREKCIJA USNJARSKE INDUSTRIJE s sedežem v Lju

bljani. Takrat je bila glavna naloga, kako čimveč proizvesti. Naše podjetje je izdelovalo v glavnem dva modela čevljev in sicer en gojzer šivani model, kateri se je izdeloval v dveh variantah s planičarji v peti ali tudi na podplatih ter model vojaških čevljev v zbiti izdelavi brez podloge in kopic na prednjem delu. S forsiranim delom in naglim vključevanjem novih delavcev v letu 1950 smo v tem letu že dosegli proizvodnjo 170.000 parov čevljev, kar je pomenilo rekord v zgodovini žirovskega čevljarstva. Dosežena količina ni bila samo rekordna v odnosu na pretekla leta, temveč tudi rekordna za nekaj kasnejših let, kajti pozneje se je proizvodni program našega podjetja bistveno spremenil, kar je imelo za posledico padec proizvodnje.

Ko je bilo leta 1951. odpravljeno strogo plansko gospodarstvo, je za proizvodno podjetje nastopilo novo obdobje. Našemu podjetju pa je vsled specifičnosti programa v času planskega gospodarstva ta sprememba prinesla težke čase. Predčasni razdeljevalni centri potrošniških artiklov so se reorganizirali v trgovine, ki pa niso potrebovale vojaških čevljev, temveč čevlje za civilne stranke. Podjetja, katera so bila v času planskega gospodarstva izdelovala lažjo obutev za civilno prebivalstvo in so bila primerno mehanizirana, so se brez težav prilagajala novim gospodarskim raz-

meram, Situacija v našem podjetju pa je bila mnogo težja, ker smo morali čez noč spremeniti proizvodni program in na mesto vojaških čevljev izdelovati zbite polčevlje iz boksā, v gojzer šivani izdelavi pa smo morali dopolniti modele lažje izvedbe. Kot dopolnilo gojzer šivanih in zbitih izdelav smo na hitro uvedli flexybel izdelavo. Nove proizvode smo ponudili trgovski organizaciji Triglav, katera je v tistih letih še plasirala proizvode vse slovenske čevljarske industrije.

Nove zahteve v proizvodnji so terjale hitre ukrepe in priučitev delavcev. Sledila je selekcija in fluktuacija delavcev. Število delavcev se je zmanjševalo vse do leta 1954. Zmanjševanje števila delavcev in sprememba artilov v proizvodnji je povzročilo občuten padec proizvodnje. V dveh letih je proizvodnja padla za 55.000 parov čevljev in smo leta 1952 izdelali samo 115 tisoč parov obutve. V kasnejših letih, ko se je program proizvodnje postopoma stabiliziral in ko smo premostili prehodne proizvodne težave je proizvodnja ponovno pričela rasti, čeprav se je število zaposlenih še nekaj let zmanjševalo.

Na naslednji strani navedeni skromni podatki kažejo kako je proizvodnja nihala v letih 1950 do 1954.

Leto	Proizvodnja v parih	Skupno število zaposlenih delavcev
1950	170.000	600
1951	123.000	555
1952	115.000	527
1953	131.000	530
1954	145.000	510

Omenili smo že, da smo naše proizvode prodajali preko trgovske organizacije Triglav. To podjetje se je po nekaj letih poslovanja pripojilo k tovarni čevljev PEKO Tržič in od takrat dalje prodajalo prvenstveno proizvode matičnega podjetja. Naši proizvodi so jim služili le kot dosortiranje in dopolnitev njihove - ga asortimana. S to spremembo je postalo jasno, da v prodaji ne nastopamo kot enakopravni partnerji, zato so se organi upravljanja odločili za postopno organiziranje lastne prodajne mreže in odpiranje lastnih prodajaln. Za izvedbo tega programa so bila potrebna velika finančna sredstva in razširitev asortimana naše proizvodnje.

Spričo nastale situacije se je začelo novo obdobje na finančnem, komercialnem in proizvodnem področju. V proiz-

vodnem področju. V proizvodnjo smo vključili izdelave, katere so bile v tistem času v modi, takozvane "olimpia", "california" in skozi šivana izdelava.

Pri predlaganju prvega elaborata za nabavo novih strojev na investicijski banki v Beogradu smo doživeli prvi ognjeni krst. Naše zahteve po dodelitvi deviz za nabavo strojev so bile odklonjene po polminutni razpravi. Upornost in nenehne intervencije so pripomogle, da smo z enoletno zamudo le dobili potrebne devize za nabavo najnovejših strojev, katere smo takrat potrebovali.

Vlaganja proizvodnih strojev v osnovna sredstva in lastnih prodajaln so bila plodna, čeprav so večkrat občutno bremenila osebne dohodke delavcev. Nižje navedeni podatki dokazujejo, da je podjetje v letih 1955 - 1958 hitro napredovalo in doseglo naslednje rezultate:

Leto	Proizvodnja v parih	Skupno število zaposlenih delavcev
1955	178.000	580
1956	181.000	600
1957	218.000	700
1958	246.000	740

Primerjava med obdobjem 1950 - 1954 ter leti 1955 - 1958 pokaže, da se je proizvodnja na zaposlenega delavca dvignila za 24%. Pri upoštevanju uvedbe novih zahtevnejših izdelav, je bil v tem času dosežen napredek zelo pomemben.

V letih 1959 do 1963 smo izvedli nadaljno mehanizacijo proizvodnih oddelkov. V lahki montaži smo postavili prvi transportni trak in dopolnili vse manjkajoče stroje za popolno strojno izdelavo lahke obutve. Po poizkusnem obratovanju novega traku je delavski svet sprejel sklep, da se nabavi še en takšen trak in kupijo najmodernejši stroji za novi trak v montaži, kakor tudi potrebni stroji za povečano proizvodnjo v izdelovalnici zgornjih delov.

V teh letih smo izvedli največjo finančno vlaganje v proizvodnjo, kakor tudi pri od-

piranju novih trgovin. Potrebna devizna sredstva za nabavo uvoženih strojev smo dobili v glavnem z izvozom obutve preko podjetja GENERALEXPORT. V tem času so bili predloženi 4 elaborati kompenzacijskega značaja za uvoz strojev na račun izvoza čevljev in vsi 4 so bili odobreni in realizirani.

V istem obdobju je sledila priključitev čevljarskega podjetja Metka. S to priključitvijo se je stalež delavcev zopet povečal in je istočasno nastopila tudi potreba po nabavi dodatnih strojev.

S povečanim številom delavcev in z vključitvijo novih strojev smo v letih 1959 do 1963 dosegli proizvodnjo, ki je razvidna iz spodnjega prikaza:

Leto	Proizvodnja v parih	Skupno število zaposlenih delavcev
1959	284.000	765
1960	382.000	800
1961	441.000	810
1962	458.000	805
1963	512.000	840

Indeks povečanja proizvodnje na zaposlenega delavca znaša 215% v odnosu obdobja 1950 do 1954, oziroma 174% v odnosu obdobja 1955 do 1958.

Vzporedno z dvigom produktivnosti na zaposlenega delavca smo širili tudi asortiman proizvodnje in povečavali celoten obseg proizvodnje.

Istočasno smo z mehanizacijo lahke obutve mehanizirali tudi gojzer šivano izdelavo. Iz tipičnega štirioglatega smučarskega čevlja smo razvili sodobni smučarski tip čevlja, kateri se je do nedavnega kosal na inozemskem trgu v kvaliteti in ceni s konkurenčnimi izdelki svetovnega slovesa. Enako, kakor delavci v ostalih oddelkih, se tudi delavci na težkem traku niso ustrašili naporov pri razvoju in proizvodnji najzahtevnejših čevljev. Ti proizvodi so prinesli ALPINI sloves in devize v času, ko smo jih najbolj potrebovali. Rezultati so bili doseženi z velikimi napori in vlaganjem, zato ne bi smeli prepustiti osvojenega trga konkurenci, katera v sektorju smučarskih čevljev zadnje čase skokoma napreduje, uvaja nove metode in osvaja trg.

Pri hitrem naraščanju proizvodnje v montažnih oddelkih je nastalo nesorazmerje v kapaciteti posameznih oddelkov. Ker se je v montažnih oddelkih število ljudi vsled vključitve novih strojev zmanjšalo, na drugi strani pa se je povečala potreba po gornjih delih, smo morali delavce masovno premeščati iz montažnih oddelkov v šivalnico in prikrojevalnico. Vestnosti in požrtvovalnosti delavcev kakor tudi strokovnemu kadru se moramo zahvaliti, da so se ti premiki delavcev izvedli v kratkem času brez posebnega vpliva na kvaliteto čevljev. Da so se de-

lavci hitro vključili na novih delovnih mestih, dokazujejo podatki o naglem porastu produktivnosti na zaposlenega delavca. Kasneje, ko je bilo stanje delavcev med oddelki izravnano in, ko je storilnost v montažnih oddelkih hitreje naraščala kot v oddelkih za izdelovanje gornjih delov, smo se za izdelavo gornjih delov morali poslužiti kooperantov. V letu 1964 smo dali v izdelavo gornje dele bližnjim podjetjem na Sovodnju in v Gorenji vasi. V letu 1965 se je "ČEVLJAR" Gorenja vas priključil našemu podjetju. S to priključitvijo se je povečal stalež delavcev za nadaljnjih 100 ljudi, hkrati pa se je odpravila vrzel za preskrbo gornjih delov.

Pri pregledu mehanizacije našega obrata ne smemo pozabiti na uvedbo sekanja golenic. To je bilo mogoče uvesti s pomočjo tipizacije čevljev in masovnejše proizvodnje obutve, predvsem za izvoz. Dasiravno ta faza izpopolnitve še ni v celoti izvedena, smo na tem področju dosegli že lepe rezultate, kateri so pripomogli k povečanju storilnosti in znižanju proizvodnih stroškov.

Z vsemi na kratko opisanimi ukrepi smo dosegli v zadnjih treh letih naslednjo proizvodnjo :

Leto	Proizvodnja v parih	Število zaposlenih delavcev
1964	599.000	867
1965	668.000	960
1966	667.000	947

Tudi v tem obdobju se je povečala proizvodnja na zaposlenega delavca v odnosu na obdobje 1959 do 1963 za 32%, v odnosu na obdobje 1950 do 1954 pa za 186%, oziroma skoraj trikratno.

K gornjim podatkom moramo nadalje pripomniti, da je v proizvodnji leta 1964 v rezultatu prikazan tudi efekt dela kooperantov, kar pri podatkih o številu zaposlenih ni upoštevano, dočim je pri letu 1965, že upoštevano povečanje števila delavcev zaradi priključitve "ČEVLJARJA" Gorenja vas.

Nadalje želim tolmačiti, da se je v letu 1966, kjer navidezno kaže padec produktivnosti, spreminjal asortiman v korist zahtevnejših in dražjih čevljev, zato je bila proizvodnja količinsko nekoliko manjša.

Vsi navedeni podatki zgovorno dokazujejo o uspehih podjetja in potrjujejo, da se je podjetje znašlo v vsaki situaciji. Mislim, da ne bo narobe, če ob zaključku pregleda o doseženih uspehih v preteklosti pomislimo tudi na bodoči razvoj našega podjetja. Zavedati se moramo, da ravno sedaj stojimo pred novim obdobjem, katero bo terjalo ponovno reorganiza-

cijo in novih investicijskih vlaganj. Trenutne situacije ne smemo podcenjevati, kajti v zadnjem času se v čevljarški stroki uvaja nova tehnologija - tehnologija avtomatizacije, pri čemer ima vedno večji in odločilni vpliv kemije in uporaba umetnih materialov.

Smeri razvoja so že nakazane in v tej smeri se bomo morali izpopolnjevati tudi mi ter pri tem mobilizirati in pravilno kanalizirati vse razpoložljive sile, od katerih lahko pričakujemo uspehe na tem področju. V tej želji zaključujem svoj prispevek pri osvetljevanju dogodkov zadnjih 20 let na področju mehanizacije našega obrata.

Franc Gantar

NEKAJ MISLI O RAZVOJU DELAVSKEGA SAMCUPRAVLJANJA V NAŠEM PODJETJU

Praznujemo 20. obletnico delovanja podjetja, obletnico, ki po številu let še ni tako pomembna, kot je pomembna, če pogledamo dosedANJI razvoj in

v tem času nastale spremembe, tako v tehničnem in tehnološkem procesu, predvsem pa spremembe v upravljanju.

Prav je, da se ob tej priliki bežno ozremo nazaj in napravimo kratek pregled razvoja delavskega samoupravljanja od začetka do danes. Tu se mislim omejiti predvsem na razvoj delavskega samoupravljanja v našem podjetju.

Letos bo poteklo 17 let, ko je izšel zakon o delavskem samoupravljanju pri nas. Ta čas je že dovolj dolg, da lahko omenimo vse pozitivne strani delavskega samoupravljanja ter kakšno praktično vrednost ima za razvoj socialističnih proizvodjalnih odnosov zahteva "tovarne delavcem".

Leto 1950 pomeni prelomnico v razvoju proizvodjalnih odnosov v naši družbi in prelomnico v zgodovini mednarodnega delavskega gibanja. Ta ukrep je sprestil iniciativo delavskega razreda in vzbudil zanimanje za gospodarjenje v podjetjih pri slehernemu delovnemu človeku Jugoslavije. Mišljenje, da delavski razred ni sposoben voditi gospodarstva, je s tem obrvrženo.

Gospodarski uspehi doseženi v teh letih, dovolj zgovorno dokazujejo, da je mogoče graditi socialistične družbene odnose samo s sodelovanjem vsega delovnega ljudstva.

V našem podjetju je bil izvoljen prvi delavski svet 21. aprila 1950. leta, to je še pred izidom zakona o delavskem samoupravljanju. Takratni delavski sveti, med njimi tudi naš, so bili zelo formalni in so imeli precej skrčena pooblastila. V tem času je obstajala še glavna direkcija usnjarske in čevljarske industrije in pri njej delavski svet tako imenovanega višjega gospodarskega združenja. V tem času se je vodilo še plansko gospodarstvo, reprodukcijski material je bil plansko dodeljen, izdelki pa tudi plansko razdeljeni končnim koristnikom. Razdelitev dohodka je bila že naprej predpisana z zakonskimi določili. V danih pogojih delavski svet ni mogel razviti svoje iniciative ter pokazati večjih uspehov v gospodarjenju. V prvi vrsti se je ukvarjal z vprašanjem izvršitve plana, povečanja sterilnosti, delovne discipline, v manjši meri pa z vprašanjem vzgoje kadrov, prehrane in ostale preskrbe delavcev.

Sčasoma pa so delavski sveti pokazali svojo življenjsko moč in sposobnost gospodarjenja. Postopoma so prevzemali funkcije direkcij, ki so se na ta način pokazale nepotrebne. Delavski sveti so se znašli pred težkimi problemi: leta 1952 smo prešli na nov način gospodarjenja v pogojih svobodnega delovanja tržišča. Tak način gospodarjenja je mnogo zahtev-

nejši, zato pa tudi mnogo uspešnejši.

V zvezi s prehodom dirigiranega gospodarstva na gospodarstvo, ki ima za osnovo svobodno tržišče, je delavski svet v tem obdobju reševal vrsto izredno važnih vprašanj. Naj omenim samo dva, ki sta bila za naše podjetje izredno pomembna. To je, kako prilagoditi proizvodnjo potrebam tržišča, ki je bilo vsak dan zahtevnejše, ter kako rešiti vprašanje prodaje oz. zagotoviti trajnejše tržišče. Obe ključni vprašanji je delavski svet rešil zadovoljivo in sicer tako, da se razširi asortiman proizvodnje ter prične z izdelovanjem modne obutve predvsem v ženskih vrstah, prodaja pa se zagotovi z ustanavljanjem lastnih prodajaln.

Če govorimo o razvoju in uspehih delavskega samoupravljanja v prvih letih, bi lahko rekli, da ni največji uspeh tega časa poseganje v vprašanje upravljanja podjetja, pač pa v organizacijskem izoblikovanju in osvojitvi ideje delavskega samoupravljanja večinoma članov kolektiva.

V kasnejših letih so dobivali organi delavskega samoupravljanja vse več pravic in istočasno tudi večjo odgovornost. Postopno se je prenašala na delavsko samoupravljanje pravica razdelitve dela ustvarjenega dohodka ter politika

nadaljnje usmeritve ter razvoja podjetja, nagrajevanje članov kolektiva ter kadrovska vprašanja.

Že leta 1953 in v letu 1954 so se pojavile težave pri prodaji naših izdelkov zaradi previsokih cen in naraščajoče konkurence na tržišču. Vedno bolj smo občutili, da moramo cene znižati in proizvodnjo prilagoditi lažjim in modernejšim vrstam. Leta 1955 je delavski svet po večkratni in dolgi obravnavi sprejel sklep, da je treba postopoma preusmeriti proizvodnjo iz ročnega na strojni način. Še istega leta so organi samoupravljanja obravnavali prvi program mehanizacije. Delavski svet je program mehanizacije sprejel in s tem nakazal nadaljno pot razvojnega programa podjetja. V nadaljnjih petih letih je bilo delo organov samoupravljanja zelo pestro; s prenašanjem pravic in postopne decentralizacije upravljanja je bila prosperiteta podjetja vedno bolj odvisna od prizadevanja kolektiva ter od aktivnosti in sposobnosti organov samoupravljanja. Še nadalje je bila najvažnejša naloga mehanizacija proizvodnje in znižanje proizvodnih stroškov.

Do leta 1962 je v podjetju deloval le centralni delavski svet ter upravni odbor. Pomožni organi delavskega sveta pa so bile stalne in občasne komisije (leta 1962 10 komisij).

Leta 1962 pa so bili izvoljeni tudi delavski sveti ekonomskih enot. Na ta način stalno dela v organih samoupravljanja upoštevajoč svete delovnih enot in komisije preko 120 delavcev.

V sedemnajstih letih se je zvrstilo v organih upravljanja nad polovico članov delovnega kolektiva, ki so uspešno opravili zadane naloge. Vsebinska dela delavskih svetov pa se je od začetka do danes v mnogočem spremenila. V začetku so bili delavski sveti pre malo razgledani v pogledu upravljanja in je pogosto prišlo do manjpomembnih razprav, pri načelnih odločitvah pa je bilo mnogo težje priti do sklepa. Sedaj, ko imamo že tolikšno število članov kolektiva, ki so že opravili preizkušnjo v organih upravljanja, bodo te stvari lažje, čeravno so danes naloge in odgovornosti mnogo večje.

S ponosom lahko gledamo na dosežene rezultate ter velik uspeh delavskega upravljanja. Bodimo pripravljeni tudi v bodoče pomagati in sodelovati pri reševanju problemov, s katerimi se dnevno srečujemo.

Nadaljni razvoj podjetja in kraja je odvisen od pravilnega gospodarjenja, saj so danes res prenešene vse pravice in dolžnosti na delavce kolektiva ter je uvedeno delavsko samoupravljanje v pravem pomenu besede.

GLE DAMO V BODOČNOST

Ko obhajamo 20-letnico delovanja našega podjetja, ne gledamo samo naše delo, koliko smo ga opravili in kako smo ga opravili, pač pa tudi kakšne finančne uspehe smo dosegli. Nedvomno lahko rečemo, da je uspeh velik.

Podjetje je s svojimi finančnimi sredstvi v 20. letih nabavilo skoraj vso strojno opremo, zgradilo novi delovni tovarniške zgradbe, novo skladiščno stavbo in skladišče vnetljivih tekočin, nabavilo je svoja tovorna vozila in opremilo pisarne s sodobnejšimi pisarniški stroji, itd. S tem smo ustvarili dobro osnovo za nove korake v naslednje dvajsetletje.

V obdobju od 1947 do 1952 smo delali brez večjih finančnih težav. Za finančna sredstva nismo imeli skrbi, ker smo lahko dobili dovolj kreditov za nabavo investicij in kratekoročne kredite. Proizvodnja je bila v okviru plana prodana brez naših prizadevanj. Toda 1952. leto nam je prineslo bistveno spremembo. V tem letu je bilo konec planskega razdeljevanja proizvodnje in s tem lepih časov. Nasliti smo morali na organizacijo lastne prodajne mreže, da bi lahko prodali svojo proizvodnjo. Spremenjen asortiment obutve pa je zahte-

val sodobnejšo tehnologijo. Zato smo v letih 1958 in dalje morali ogromno investirati v strojno opremo in inštalacije. V letih 1960-1967 smo povečali vrednost strojne opreme in inštalacij za 278%, vrednost inventarja za 285% in vrednost gradbenih objektov za 413%. V letu 1960 je znašala vrednost osnovnih sredstev na zaposlenega delavca 3.180 N din, ob koncu leta 1966 pa že 9.345.- N din. Letošnje leto nam je prineslo novo zahtevo za močnejše investicijsko vlaganje, če bomo hoteli obdržati sedanjí položaj v zunanji trgovini in še naprej širiti svoja prodajna področja na inozemskem trgu in konkurirati s cenami. Potrebni bodo večji napori in prispevek vseh članov kolektiva zlasti zato, ker so močno spremenjene možnosti najemanja investicijskih kreditov.

V obdobju po letu 1950 smo dosegli ogromen napredek tudi v bruto produktu (v celotnem dohodku). Tega smo v obdobju 1950 do 1967 povečali 28 krat ob 57% povečanju delovne sile. Celotni dohodek sicer ne more biti edino merilo za našo uspešnost, ker vsi vemo, da so se med tem časom stalno dvigale tudi cene. Realnejšo sliko porasta produktivnosti za navedeno obdobje dobimo, če primerjamo porast obsega proizvodnje v parih. Proizvodnja v parih je porastla za 290%. Tak porast proizvodnje ob zelo nizkem porastu delovne sile nedvo-

mno kaže, da so bile naše investicije dobro naložene.

Podjetje se je že v letu 1952 odločilo, da bo del svoje proizvodnje tudi izvažalo. Do konca leta 1959 smo dosegli letni izvoz že 54.056 parcv. Od leta 1959 do 1966 leta pa smo povečali izvoz še za nadaljnjih 215% po parih, po vrednosti pa za 388%. Danes predstavlja naš izvoz cca 35% naše celotne prodaje po vrednosti.

Ob današnji obletnici lahko rečemo, da smo zadovoljni s tem, kar smo v preteklih letih dosegli. Toda živimo za bodočnost. Misliti moramo, kako bomo poslovali naprej. Pred nami je težko obdobje reforme. Tudi naše podjetje občuti njen ekonomski pritisk. Pred nami stoji vsak dan vprašanja, kako zagotoviti redno oskrbo proizvodnje z reprodukcijskimi materiali, zaskrbljujoče so cene materialov, doseči želimo višje osebne dohodke in s tem boljši standard članov kolektiva. Istočasno bi radi obdržali ali znižali cene proizvodov ter s tem zagotovili našo konkurenčno sposobnost na domačem in zunanjem tržišču.

Reforma nam je prinesla tudi velike restrikcije investicijskih in kratkoročnih kreditov. Taka kreditna politika pa otežkoča naše finančno poslovanje. Zato nas pritisk reforme sili k vse bolj ekonomičnemu in rentabilnemu poslovanju podjetja in k skrbi za povečanje lastnih

obratnih sredstev.

Poleg skrbi kolektiva za investicijska vlaganja, širje nje obsega proizvodnje in večjo prodajo, pa nismo pozabili tudi na izboljševanje standarda vseh članov kolektiva. Po odločitvah delavskega sveta smo investirali milijonske zneske za izgradnjo počitniškega doma, da bi s tem omogočili delavcem podjetja prijetni počitek. Mnogo smo investirali tudi za stanovanjsko izgradnjo. Podjetje je deloma za lastni sredstvi, deloma pa s krediti zgradilo tri stanovanjske bloke za potrebe delavcev, zadnji dve leti pa je delavski svet namenil sredstva zlasti za individualno gradnjo. Odobril je za 350.400.- N din stanovanjskih kreditov za izgradnjo in individualnih stanovanjskih hiš.

Vsa navedena dejstva kažejo, da prizadevanja tistih članov kolektiva, ki so bili pobudniki za zgraditev tovarne in jih danes ni več med nami in tistih, ki smo danes še na delovnih mestih, niso bila zaman.

S temi prizadevanji moramo nadaljevati v še povečani meri, da bi s tem omogočili obstoj tudi naši mladini.

Albinca Možina

KADROVSKA KRONIKA

Praznovanje 20-letnice obstoja ALPINE je lepo obdobje in prav je, da ob tej priliki vsaj malo prelistam knjige, kjer so vpisani podatki o zaposlenih delavcih in tistih, ki so bili prvi zaposleni v tem podjetju - takrat tako imenovani Čevljarški zadrugi z o.j. Žiri.

Berem: 10. junij 1945 Pivk Ivan, Peternelj Jernej; 11. junij 1945 Bogataj Avgust, Končan Anton; 13. junij 1945 - Vončina Angela, Kavčič Ivana, Bogataj Anton. Nov datum, nove zaposlitve. Tako se je število delavcev v takratni zadrugi večalo iz dneva v dan. Čas je tekel, zaposlenih je bilo vedno več delavcev, ko je v začetku leta 1947 z odločbo Vlade LRS bilo ustanovljeno gospodarsko podjetje s sedanjim naslovom: ALPINA tovarna čevljev Žiri.

Zanimiv je bil podatek o številu delavcev, ki so bili v času od ustanovitve do danes zaposleni v ALPINI. Zanimivi pa so tudi naslednji podatki.

V letu 1945 se je v takratni zadrugi zaposlilo 168 delavcev, naslednje 1946. leto pa le 72 delavcev. Znatno več delavcev se je zaposlilo 1947. leta in sicer kar 203 delavci. Tu so všteti tudi tisti, ki so v tem letu nastopili učno dobo. Ob

koncu 1947 leta je bilo zaposlenih 351 delavcev in 52 vajencev. Te vajence, ki so se takrat učili čevljarstva, srečujemo danes kot zelo dobre delavce na raznih delovnih mestih v proizvodnem procesu in drugih strokovnih delovnih mestih. Precejšnje število letnih je do danes pridobilo znanje visoko kvalificiranega delavca.

Večji porast delavcev je zabeležen v 1948 letu, nekoliko manjši pa v 1949 letu. V začetku 1950 leta je bilo zaposlenih 650 delavcev in delavk. Žensk je bilo v tem času zaposlenih se razmeroma malo, le 212. V obdobju do konca 1954 leta je število zaposlenih postopoma upadalo tako, da je bilo povprečje zaposlenih delavcev v tem času 512. V letu 1955 pa že zopet zaznamujemo porast zaposlenih delavcev in sicer za 66 oseb. Tudi vsa naslednja leta je število delavcev narasčalo. Največji porast delavcev opazimo v letih 1956 in 1957, in to kar za 95 delavcev. S tem povečanjem zaposlenih je podjetje imelo ob koncu 1957 leta 704 delavcev. V teh dveh letih je bilo od novo zaposlenih večina žensk. 1957 leta imamo zaposlenih že 293 žensk.

V drugem polletju 1959 leta je bilo podjetju ALPINA priključeno industrijsko čevljarstvo podjetje METKA. S to priključitvijo se je število zaposlenih povečalo okrog 40.

Tudi v kasnejših letih je število zaposlenih še vedno na

raščalo, vendar je bil ta porast zmernejši. V času od 1960 leta do zaključka 1964, se je število zaposlenih povečalo za 79 delavcev. Za petletno obdobje to ne pomeni veliko. Zanimivo pa je dejstvo, da se je v tem času povečalo število zaposlenih žensk za 125. S tem smo imeli ob koncu 1964 leta zaposlenih 485 žensk.

Nov val povečanja delovne sile smo zabeležili v letu 1965 s priključitvijo Obrtnega podjetja ČEVLJAR Gorenja vas. Sprejeli smo 98 delavcev, pretežno ženske delovne moči. Povprečno število zaposlenih ob koncu tega leta je 961 oseb, od tega 566 žensk.

V preteklem 1966 letu je število zaposlenih padlo za 14 moških, število zaposlenih žensk je ostalo neispremenjeno.

Zaključek 20 letnega obdobja nam pove, da smo v tem času samo v proizvodnem podjetju povečali število zaposlenih za 594 oseb, skupaj 221 moških in 373 žensk.

V prej navedenih podatkih niso všteti delavci, zaposleni v naši trgovski mreži.

Prva naša trgovska delavca sta bila Feri Selihar in Karlo Komac, ki še vedno prizadevno delata kot poslovedja naših trgovin, prvi v Ljubljani, drugi v Zagrebu.

Prvo trgovino smo odprli v septembru 1953 leta v Sarajevu, v 1954 letu pa še v Ljubljani,

Zagrebu, Ajdovščini, Beogradu in drugod.

37 prodajaln s 134 trgovskimi delavci.

V letu 1953 se je naša prodajna mreža imela zaposlenih le 8 delavcev, naslednje leto pa se je število zaposlenih povečalo na 36.

Število lastnih prodajaln se je večalo, s tem pa tudi število trgovskih delavcev. V 10 letnem obdobju lastne trgovske mreže (1953 - 1962) smo odprli 32 prodajaln širom po državi, v teh prodajalnah pa je delalo 120 delavcev. Danes ima naša trgovska mreža

Iz tega, sicer skopega pregleda lahko ugotovimo, da je sedanja ALPINA zrastle iz majhne čevljarke z 240 delavci. Od leta 1947 do danes je ALPINA veliko napredovala. Število zaposlenih se je povečalo na 1070 delavcev in delavk. Imamo lastno trgovsko mrežo, vključili smo se v zunanjo trgovino, skratka, dosegli smo lep gospodarski napredek.

Angelca Filipič

KRONOLOŠKI PREGLED POMEMBNEJŠIH DOGODKOV ALPINE TOVARNE ČEVLJEV ŽIRI

- prva delavnica po osvoboditvi je bila v bivši zadrugi "Sora" Žiri

1/6 1945 je bila organizirana iz vseh predvojnih čevljarških obratov enotna čevljarška zadruga z omejenim jamstvom pod imenom ČEVLJARNA Žiri. V zadrugi je delalo 100 delavcev. Ta ustanovitev je bila uradno registrirana dne 19/4 1946, njen predsednik pa je postal Vinco Govekar, člani uprave pa Mirko Kosmač, Pavel Kopač in Maks Tušar,

30/4 1947 je vlada LR Slovenije uradno ustanovila državno gospodarsko podjetje z imenom TOVARNA ŠPORTNIH ČEVLJEV ŽIRI. Njen prvi ravnatelj (direktor) je postal Vinco Govekar. Za šefa komerciale je bila postavljen Janez Oblak, glavni računovodja pa je bila Ivanka Justič,

15/8 1948 je bila otvoritev nove tovarne, katera se je intenzivno gradila jeseni leta 1946 in celo leto 1947, ter v letu 1948, vse do otvoritve,

- leta 1947 je bilo izdelanih 68.000 parov čevljev (delavskih gojzer čevljev)
- 30/8 1948 je bil namesto Vinka Govekarja imenovan za direktorja TŠČ Žiri Miha Švab, tega pa je
- 19/8 1949 zamenjal novi direktor Cvetko Andrej,
- v letu 1949 je znašal fizični obseg proizvodnje že 186.000 parov čevljev (delavski, vojaški in smučarski čevlji), zaposlenih pa je bilo v tem letu 591 delavcev,
- 2/9 1950 so prevzeli upravljanje tovarne samoupravni organi: delavski svet, upravni odbor,
- 9/1 1950 je bil za glavnega računovodjo imenovan Edvard Strlič
- 6/9 1951 se je po sklepu upravnega odbora sprememnilo ime tovarne v novo ime: ALPINA tovarna športnih čevljev Žiri.
- 31/3 1951 je dobila tovarna dovoljenje, da lahko svoje proizvode izvaža,
- 25/1 1952 je bil postavljen za direktorja Anton Peternelj; zamenjal je Cvetko Andreja,
- 16/1 1952 se je preimenovalo ime podjetja in od tedaj naprej se glasi: ALPINA tovarna čevljev ŽIRI,
- leta 1952 preide podjetje od izdelave težke obutve na širši asortiman, uvaja se izdelava vseh vrst obutve,
- 13/7 1953 je delavski svet sprejel sklep o ustanovitvi lastne prodajne organizacije IPM, ki se je do danes razširila na 37 prodajaln,
- leta 1953 in 1958 je ALPINA prejela zlate kolanje za kvaliteto,
- leta 1955 je delavski svet prvič obravnaval vprašanje mehanizacije podjetja in je bil takrat pripravljen elaborat za postopno mehanizacijo, ki se od takrat dalje vsako leto v širšem obsegu uresničuje,
- 31/3 1955 je prevzel dolžnosti direktorja Alojz Filipič namesto Antona Peternelja
- 1/1 1957 je bil v podjetju uveden obračun po ekonomskih enotah (sedaj delovnih enotah), ki so bile tudi takrat ustanovljene,
- 13/1 1959 se je k Alpini priključilo čevljarsko podjetje "Metka"
- 1/2 1960 je bilo uvedeno delo po trakovih, kar pomeni prehod iz ročnega na industrijski način proizvodnje,

- 20/3 1961 je delavski svet sprejel sklep o gradnji novega trakta za skladišče gotovih izdelkov in za upravno prostore. Na istem zasedanju je delavski svet odločil, da se izdelata v domači mehanični delavnici dva krogotoka in sušilnici. Trakt je bil dograjen 1/8 1962 in istega dne dan v uporabo,
- 21/6 1962 je delavski svet sprejel sklep o uvedbi toplega obroka (malice) v novozgrajeni jedilnici v novi stavbi,
- 1/3 1967 pa je bilo uvedeno tudi kuhanje kosil,
- v 1962 letu sta začela obratovati dva trakova in leta 1963 tretji proizvodni trak; s tem je bil zelo izpopolnjen industrijski način izdelave, ki se pa še stalno dopolnjuje,
- 9/4 1964 je delavski svet sprejel prvi statut podjetja
- 10/7 1964 je delavski svet sprejel sklep o priključitvi ČEVLJARJA Gorenja vas k ALPINI Žiri,
- 1/1 1965 pa je bila priključitev ČEVLJARJA k ALPINI izvršena,
- 11/2 1966 je delavski svet imenoval za direktorja podjetja Izidorja Rejca, dipl.oec.,
- leta 1966 -spomladi- je bilo dograjeno novo skladišče gotovih izdelkov,
- 13/5 1966 je delavski svet sprejel drugi statut podjetja s katerim je bilo podjetje delno reorganizirano. Ustanovljeni so bili oddelki izdelovalnice gornjih delov - lahke in izdelki izdelovalnice gornjih delov - težke ter oddelek izdelovalnice gornjih delov - lahke Gorenja vas (namesto prejšnje prikrojevalnice in šivalnice). Reorganizirani so bili tudi strokovni sektorji.
- 1/5 1967 vključuje IPM ALPINE 37 lastnih trgovin,

Od 30/4 1947, ko je bil sprejet formalni akt o ustanovitvi podjetja pa do 30/4 1967, se je število zaposlenih zvišalo od 100 na 1070 delavcev, kolikor jih je bilo zaposlenih v ALPINI 1/5 1967.

=====

"DELO, ŽIVLJENJE" je glasilo tovarne čevljev ALPINA ŽIRI.

Ureja ga uredniški odbor:

Konrad Peternelj, Jože Peternelj, Silva Burnik, Ernest Mlakar,
*Magda Čadež, Alfonz Zajec - odgovorni urednik, Majda Trček - glavni urednik.

Izhaja mesečno. Naklada 900 izvodov.

Ž i r i , 7. maja 1967

KRONIKA OB 20 - LETNICI ALPINE

Ni mi pela melodije
muza sladke poezije:
ko pisal sem vrstice te
mi polno ni bilo srce
krepčila, ki ga da Parnas,
bedril me ni Eratov glas,
ki ga zasliši vsak poet,
ko s pesmijo obdarja svet.
Ni besede tu, ne stiha,
ki bi plod bila navdiha,
To je prav skromna kronika,
ki le zato je pisana,
da vam skuša razodeti,
kaj smo delali pred leti.

Dvajset let je že minilo,
ko gradili smo ALPINO,
Visoko pne se zdaj v nebo,
s ponosom nanjo zre oko.

Kdor gleda to poslopje zdaj,
v duhu stopi naj nazaj
in spomni naj se vseh težav,
ko rasla ALPINA je iz tal.

Kaj ljudje so žrtvovali
in kako so se trudili,
ko so v želji vkup se zbrali,
da tovarno bi zgradili.

Krepko voljo, misli zdrave
imeli naši so ljudje,
zato so zmogli vse težave,
ko gradnje so lotili se.

Delalo je staro, mlado;
udarniški jih gnal je duh;
v srcu so gojili nado,
da jih čaka boljši kruh.

Obrtne prej delavnice
v podjetju skupnem združene,
so nanovo zaživele
vse pod streho hiše ene.

Namestil se je personal
in se pripravil material;
premagujoč nebrot zaprek
se delo spravilo je v tek.

Dokler je distribucija
bila še dirigirana,
prodajalo se je vsak dan,
prav vse, kar je določal plan.

Ko decentralizirana
bila je proizvodnja vsa,
pri nas brez vsakega prepira
trgovska mreža se formira.

V tovarni naši so tačas,
še vsi na roke vlekli dreto,
zato prizna naj vsak od nas,
da so potili se presneto.

Kaj bi morali storiti
za čimvečjo rentabilnost?
Treba stroje bo kupiti,
da povišamo storilnost.

Ker vodstvo je bilo prevdarno,
je hitro preštudiralo,
da je v celoti vso tovarno,
čimprej rekonstruiralo.

In tako tovarna cela
je spet znova oživela,
ko je tekoči stekel trak,
se toga veselil je vsak.

Nismo pa pri tem ostali,
načrte nove smo snovali
in podvzeli smo ukrep,
da se sprejel je takle sklep:

podjetje naj se od zdaj naprej
hitreje širi kot poprej.
Bo treba prostor pridobiti
in novo stavbo si zgraditi.

Ko smo stavbo to zgradili,
napravili smo velik skok,
saj močno smo okrepili
proizvodnje naše tok.

Če bolj dolgo bi zgradili,
bilo še boljše bi za nas,
to prevdarno so menili
vsi strokovnjaki tisti čas.

V času tem ustanovili
smo tudi našo kuhinjo,
prej smo od drugod vozili
naše toplo malico.

Alpina naša pa brez kraja
s svojim delom se oplaja
in zato prostorov stiska
jo še kar naprej pritiska.

Problem rešiti smo hoteli,
zato smo znova šli graditi;
prostore nove smo želeli,
naše čevlje namestiti.

Čevlje smo dotlej spravljali
v oddaljene združne hleve,
z užitkom tam smo poslušali
romantične govedje speve.

Ko skladišče smo zgradili,
rešilo stiske ni podjetje,
od hlevov nismo se ločili,
še iščemo v njih zavetje.

Na kratko izvedeli smo zdaj,
kako tovarno smo gradili;
poglejmo malo še nazaj,
kako smo upravno jo vodili.

Minilo sedemnajst je let,
ko bil povsod je sklep sprejet,
da naj postane proizvajavec
tovarne svoje upravljavec.

V času tem je kolektiv
pooblastila vsa dobil,
da sme voditi gospodarsno
mu zaupano tovarno.

Takoj pri nas je sklep sprejet,
da izvoli delavski se svet;
tudi drugi upravni organi
v tem času bili so izbrani.

V očeh jim je sijal ponos,
ko prvič so pri nas volili,
saj novi družbeni odnos
takrat so v stvarnost spremenili

Tako načela samouprave
razvijajo se ves ta čas;
v precejšnji meri do veljave
prišla so tudi že pri nas.

Pospešiti čimbolj razvoj,
smo pred leti že sklenili,
zato naš notranji ustroj
smo takole spremenili:

z ozirom na obstoječe stanje,
smo takratno poslovanje
temeljito preuredili
in na enote razdelili.

Taka delovna enota
po svoje vsaka trudi se,
da pri delu kot celota
uspešna res iskaže se.

Doslej še nismo omenili
da Metka je bila v Zireh,
k Alpini to smo pripojili,
želeč izboljšati uspeh.

Pa naj ne misli zdaj nihče,
da Metka je bilo dekle,
to je ime delavnice,
kjer delali so čevljarke.

Da bi delo okrepili,
smo kasneje pripojili
čevljarški obrat Gorenja vas,
ki delal je že prej za nas.

Že vse čase se poudarja,
da pod vodstvom gospodarja,
ki modrost mu polni glavo,
delo teče za zabavo.

Ko pri nas smo to spoznali,
smo takoj se odločili;
v šolo smo ljudi poslali,
da bi znanje pridobili.

S tem smo končno vzgojili
dobre strokovnjake mlade,
ki nam bodo izpolnili
vse pričakovane nade.

Mlade kadre v Kranju vzgaja
šola za čevljarke vede,
vsako leto tja odhaja
jih precej iz naše srede.

Lansko leto je Alpina
doživljala močan pretres,
saj v celoti je izpolnila
ves reelekcijski proces.

V obdobju tem več raznih grup
ustvarjalo je velik hrup;
vspostavljen bil je red nazaj,
ko vsak dobil je položaj.

Zdaj v tem pogledu vlada mir,
prišli smo spet na pravi tir
in trudimo se dan na dan,
da bi povsod dosegli plan.

Pri tem nemalo je težav,
to vsakdo bo prav rad priznal;
tudi pri nas postal je živ,
reformne gospodarske vpliv.

Kako smo uspevali pri nas
na vseh področjih zadnji čas,
naj vam kdo drug kaj več pove,
ki bolje informiran je.

Naj zdaj napravimo pregled,
kolikšno je njih število,
ki so v obdobju -dveajset let-
pri nas držali za krmilo.

Zdaj podjetje nam posluje
že kar z šetstim gospodarjem,
pravne posle pa rešuje
si s četrtem sekretarjem.

Drugih ne bi zdaj našteali,
ki tvorili so aparat;
povedati bi pa želeli,
da spomnimo se jih večkrat.

Srčno hvaležni smo jim vsi,
kar so dobrega storili;
v dobrem jih posnemati
bomo se na moč trudili.

Zdaj počasi se končuje
ta moja skromna kronika,
dobro vem, da ne vsebuje,
kar vse bi v bistvu morala.

Ne sodite me prestrogo,
če izpolnil sem nalogo
bolj slabo, nedovršeno.
Vendar pa za vsako ceno

skušal sem se potruditi
in le tisto izraziti,
kar resnico razodeva -
saj to čas od nas zahteva.

Naj dveajsetletni jubilej
spodbudo daje za naprej,
da naša ALPINA bo v Zireh,
dosegla večji še uspeh.

Anton Žakelj